

Баҳаси 15 т.

„ҚАРАҚАЛПАҚСТАН“ 1981

КК-2
К-28

К. КӘРИМОВ

АРАЛЫҚЛАР

KK²
KZB

КЕҢЕСБАЙ КӘРИМОВ

АРАЛЫҚЛАР

ГОЛОД ~~ПУШКА~~ ПУШКА СБС
НОКИС-19

НОКИС—1981-ЖЫЛ

712761

98885

„Аралықлар“ жас шайыр Кеңесбай Кәримовтың тунғыш топы. Ондағы қосықтарда туғылған жер, балалық—тағы шийрин қыялар, бүгінгі күннің ағымы толғанады. Жас шайырдың өз ізлениулері аркалы поэзия жанрын байытыуға, өзіне тән жаңалықтар беріуіге умтылыу нийетлері оның қосықтарынан көринип турады.

48030100 00-000

К М-357 /04/ -81 71-81

„Қарақалпақстан“ баспасы, 1981

На каракалпакском языке

Каримов К

РАССТОЯНИЕ

Издательство „Қарақалпақстан“
Нукус—1981 г.

Редакторы *Ө. Сәрсенбаев*
Художник *А. Әлиев*
Худ редакторы *И. Қыдыров*
Тех редакторы *Е. Ерекеев*
Корректоры *Д. Асқарова*

ИБ. 1072

Териуіге берілген уақты 30/III-1981-жыл. Басыуға рұхсат етилген уақты Қағаз 2/IX 1981-ж. форматы 70х108^{1/32} Көлемі 0,875 баспа табак 1,22 шартан баспа табак
1,0 весан баспа табак. РК 32280. Тиражы 3000. Баҳасы 15 т.
„Қарақалпақстан“ баспасы, Нөкис қаласы. К. Маркс көшесі

Қарақалпақстан Республикасының Ғылым және мәдениет министрлігінің Ғылым және мәдениет комитетінің „Правда“ның 50 жылдығы атындағы Нөкис полиграфкомбинаты. Заказ 174

АРАЛЫҚЛАР

Жерде тоғай, дәрья, гүзар жолларды,
Жасыл далаларды қушаққа алып,
Шыңлардан да асып төбесі қарлы,
Қулашын жаяды шексиз аралық.

Арғымақ жүйткйди, қызып дойнағы,
Қулар асығады қанаты талып.
Асты көкжиектен жейран соқпағы,
Ай-қай шақырады шексиз аралық.

Жүрсем жырақларда,
Туғылған жерде,
Ышқы мухаббатым қойғандай қалып.
Бир ғұлғула салған мың жүректерге,
Сағыныш гаммасына толы аралық.

Ғалма-ғалға толы хәр атар таңда,
Үміт-әрманымды арқама таңып.
Пайыу-пиядалап шығаман жолға,
Еле мен жетпеген мәңзил—аралық.

Сахралардан Музлы теңізге шекем,
Мениң елим жатар гүлге оранып.
Отлы көкірегіме қысайын десем,
Әттең, қушағыма сыймас аралық.

БАЛАЛЫҚҚА ҚАЙТЫҰ

Балалығым, гүмис қанатлы,
Меннен аўлақ қайда кеттиңиз?
Гүбелектің қанатларында,
Мәгар болса айға кеттиңиз.

Сол балалық қыялларымда,
Қол былғаған әлем жаз еди,
Сырлы еди таңғы сағымлар,
Эрманларым ақ қағаз еди.

Эрманлар едим:
Таңғы ақ қарда,
Туңғыш рет қалдырсам деп из.
Сағындырып узақ жақларға,
Кетпесе екен қоңысы қара қыз.

Қас қылғандай бәрқулла қарға,
Өзге биреу салар еди из.
Сағындырып узақ жақларға,
Қашшан кеткен қоңсы қара қыз.

Балалығым, гүмис қанатлы,
Сағындым мен, қайта ғой енди.
Қушағыңда қалғыйын татлы,
Мениң балалығым, гүмис қанатлы.

* * *

Балалықта достым бар еди,
Бөлип жеген бир конфетаны.
Биз ойынға дым кумар едик,
Балалық ол—ойын мәсканы.

Балалықта не жесин қайғы,
Күтер едик асығып таңды.

Сол достымның әкеси өлип,
Он екиде жетим атанды.

Балалықта не жесин қайғы,
Күтер едик асығып таңды.
Он төртинде анасы өлип,
Ол тып-тыйпыл жетим атанды.

Көкирегінде уялады муң,
Кирпигинен жуп тамшы тамды.
Қайда жүрсе әх сол достымның,
Бағар еди көзлери ғамлы.

Жараланды оның жас жаны,
Балалықты өткізгенбиз бир.
Бөлип жедик бир конфетаны,
Лийкин, конфет емес ғой тәгдир.

* * *

Алтын шашлы, алтын сары қыз,
Зер моншағы тақыясында:
Бекташ ойнап отырды жалғыз,
Жап бойында, тал саясында.

—Ойнат,—дедим жанына барып,
Ол тасларын маған ұсынды.
Сирә бекташ ойнағанман ба?
Таслар кетти түспей қысымға.

Ол бир силкип алтын шашларын,
Күнге баққан айғабағардай,
Деди күлип: билмейсең ойнап,
Бар кете бер жолыңнан қалмай.

Енди еслеп балалығымды,
Қыял сүрсем: тал саясында,

Бекташ ойнап отырар бир қыз,
Зер моншағы тақыясында.

* * *

Сентябрь. Парталар. Бояў ийиси,
Узақ аўылдағы кишкене мектеп.
Ески жез қоңыраудың жағымлы сести,
Кеше ғана көрген түсима мегзер.

Сентябрь. Мөп-мөлдир азанғы шықта,
Зәрре титиркенип мен қалдырған из.
Жапырақлар сарғайып ғырра әтирапта,
Хүким сүрер еди тамылжыған гүз.

Сентябрь. Билемен кайталанады,
Сол татлы сезимлер, пәкизе суўрет.
Сыйқырлы қоңыраулар шақырар тағы,
Әттең мен мектепке қайталмайман тек.

Сентябрь. Шықларға из салар енди,
Өзге бала, қуўнақ, ямаса ойшаң.
Бәлки бояў ийисин унатар мендей,
Бәлки сәл кишилеў, я сәл-пәл бойшаң.

Сентябрь. Ренлер. әжайып мәўрит,
Қайта-қайта келер тамылжыған гүз.
Қайталанбас лийкин азанғы шықта,
Зәрре титиркенип мен қалдырған из.

АҰЫЛ

Туў анаў көкжийектен бери,
Булдыраған шоқ тереклери,
Бабалардың туўылған жери,
Ауыл.

Суў бойында ырғалған талы,
Гүзли-бәхәр көп ғалма-ғалы,
Бүгин парлап жанған ығбалы,
Ауыл.

Шет-шебирсиз далаларынан,
Қут дарыған, берекет дарыған,
Ашық қоллы анадай дархан,
Ауыл.

Суўрет пенен реңге бай дым,
Жағасында шауқымлы сайдың,
Шар тәрепке атағын жайған,
Ауыл.

БӘХӘР

Әтшөк атын тәкирарлап танда,
Сайлар мисли ерке қыз яңлы,
Сыңқ-сыңқ күлген мәхәл—
Бәхәр.

Нөсерлетип апрель жамғыры,
Далалардың тозаңын, кирин,
Жуўып өткен мәхәл—
Бәхәр.

Бир нәзәлим саўлаты бийик,
Әлуан түсли гүлден таж кийип,
Ғыр әтирапта доланған мәхәл—
Бәхәр.

Тоты кетип полат пазнанын,
Дийхан жерге ырысқы дәнин,
Шашқан мәхәл—
Бәхәр.

АҚ ТАЛ

Ақ тал,
Көриспедик қашаннан берли,
Бәлки өткен шығар бир әсир пүтин!
Сағынып қалыппан жазғы түнлердің —
Шықларға малынған әжеп мәуиритин.

Сен бунда тынымсыз ырғала бердің,
Мен татып үлгердим кууаныш, қайғы,
Жапрақларын көніп ырқына желдің,
Баяғы қосығын айтып шуұлайды.

Сен ырғала бердің,
Алыста жүріп,
Еситтим бүртигиңнің сыбырлыларын.
Қала шауқымына кетсем де көніп,
Еслей бердим бунда бир ақ тал барын.

Бүгін анамның кус алақанындай,
Тарамыс қәддіңе сүйеп басымды.
Сынаушы „көзлерден“ аулақта, бунда,
Шық яңлы тамызайын көзден жасымды.

Таныс қосығыңды айтып баяғы,
Сен нурға шомылып шуұылда және.
Мөлдір шықлар жуып кеулімнің дағын,
Қайтадан келейін бала қәддіме.

Бир тал шыбығыңды сындырып минип,
Шапқылап кегейін жасыл қырларға.
Ол мәзи әрман ғой, жеңіл гүрсинип,
Тағы хошласамыз,
Илажың бар ма?

ЖОЛ

Жолаушының қосығы яңлы,
Кеуіллі хәм ғалма-ғаллы жол.
Қалтарыслы, асыулы, шаңлы,
Машақатлы, шақырымы мол.

Жазықлықта,
Жол жағасында,
Алыслардан шақырып шамал.
Жасыл дөніп жаз саратанда,
Ырғалады көп жасаған тал.

Хәм жолаушы қарып-шаршаған,
Көлеңкеде иркеди атын.
Тыныс алып бунда бир заман,
Умытады жол машақатын.

САРАТАН

Ырғалған талларды тербемес жел де,
Журтты ентелетіп көлеңке таман.
Көлбеген даланы зар етип селге,
Қуяш тас төбеде,
Ғыжлар саратан.

Салқын суу липлейди жап-салмаларда,
Ғауаша қуяшқа жайып алақан.
Мүлгийди алаптар
Мүлгир бағлар да,
Қуяш тас төбеде, ғыжлар саратан.

Хауайы көйлеги хөл, сығып алғандай,
Суушы қызға қуяш күліп қараған.
Тигиледи жерге нәзерін алмай,
Әтирап лаплайды,
Ғыжлар саратан.

Салма жағасында ырғалған анаў,
Қойыў саяманлы нәрўан қаратал,
Гүмис шық түнеген жапырағына
Ақшамды еслейди,
Ғыжлар саратан.

ЖАҰЫННАН СОҢ

Жаўынды аңсаған кең далаларға,
Бултлар нөсерлетип селин төккенде,
Суўға барған бир қыз тығылды сайға,
Жуқа көк көйлеги жабысып тэнге.

Хәзирети Әлийдин „алмас семсери“,
Қызыл-жасыл дөнип кубылды көкте.
Әсте тербелисип дала гүллери,
Аўыр тамшылардан ийилди текте.

Таўды гүмбирлетип бултлар тодасы,
Әне, күнбатысқа барады ығып.
Суўға барған сол қыз паналап сайды,
Отырар суў болған көйлегин сығып...

ГҮЗДЕГИ СЫРЛАСЫҰ

Алтын ойпатларға гүз келип тағы,
Жапырағы сарғайды мәжнун таллардың.
Түсликке сап тартқан қуслар қатары,
Қыйқыўласып нама шалады ҳарғын.

Мениң қара көзлим, муңайдың неге?
Я гүз жүрегиңе салдыма тәшўиш.
Сен сүйген райхан гүллери әлле,
Нәйлаж басын ийип солды ма бийхуш?

Алыс көк жийекке телмирип сонша,
Жыл қусларын ғамлы узатып салдың.
Әлле өкиндің бе жаз өткенине,
Енди гүз кешлери тартады салқын.

Енди гүз кешлери тартады салқын,
Таңда гүмис қыраў жылтырар шөпте.
Жалғыз түп мәжнүн тал ойларға батып,
Самаллар гүўлесер Қубасай бетте.

Мениң қара көзлим, хәргиз муңайма,
„Қуслар жыллы жаққа тартты деп сегбир“.
Бизлер тунғыш мәрте табысқан жайға,
Түбит шалғышыңды жамылып келгил!

ШЫҒЫРТАЛ

Қырқ бурымлы қыздың шашындай,
Суў бойында өсер шығыртал.
Шақалары ийилер сымдай,
Оны тербеп өтеди самал.

Бир әжайып нурға малынып,
Ийиңкиреп сәл-пәл қәддин де.
Жапырағынан тамшылар тамып,
Толқын менен ойнайды түнде.

Ал, азанда дүзетип қәддин,
Күлимсиреп қараса таңға,
Ақшам самал тарқатқан шашын,
Уқсар мисли өрип турғанға.

ӘКЕМНИҢ ТУҰЫЛҒАН АҰЫЛ ҲАҚҚЫНДА АЙТҚАНЛАРЫ

Улым, есинде тут,
Шашып несийбе,
Туұылған топырақтан кетсең де қашық,

Сени күтеди ол. Ҳәр бир есиги,
Сениң ушын мудар турады ашык.

Күтеди сағынып балалықтағы,
Сен гүбелек куўған жасыл отлақлар.
Хәм өзиңе таныс аўыл соқпағы,
Куяш нурларына көмилген бағлар.

Ал анаң, билесең тақатсыз бәрха,
Ақшам жүрер сени түсинде көрип.
Тек өзиңе арнап, өзиңе тәнха,
Сақлар аршасында, кишмиш, қак ерик.

Бир шийрин сәўбетке басты қосқанда,
Мереке-мейлисте қатар ғаррылар.
—Бунша узақ жүрди, сениң улың да,
Десип сен ҳаққында сораиды олар.

Қутлы шаңараққа келиншек түсип,
Я дүньяға келсе туңғыш нәресте.
Қурбы-қурдасларың бийғам күлисип,
Сени тойханада күтеди кеште.

Улым есинде тут,
Жүрсең де қайда?
Я зәўлим қалаға бассаң да баўыр.
Мәңги саған деген жылыў сақлайды,
Жердиң үстинде бир кишкене аўыл.

ТУТАСЛЫК

Көз жиберсем кеңсликлерге,
Жасыл жайлаў таўсылған жерде,—
Көмкерилип бир „алып шатыр“,
Жер менен көк тутасып атыр.

Бағдарыма баслап илгери,
Қыйыр-шыйыр
Гә қайтып кері.
Қос сызықтай жата алмай қатар,
Соқпақлар да тутасып атыр.

Кирпигинен бәрха зер тамып,
Бири менен бири жалғанып,—
Арналар да тутасып атыр,
Мәнзилине жетпекши ақыры...

ШЫҚТАҒЫ ИЗЛЕР

Тепсең соқпақлардан бурыўлаў шетте,
Сәл-пәл мәлел берип азанғы шыққа.
(Олар ҳәзир ғана булманнан өткен,)
Еки жуп из жатты жоңышқалықта.

Өтип кеткен буннан елиў жыл бурын,
Бәлки, жаслық шағын алғанды еске.
Азанда жоңышқа орыўға барған—
Ғарры изди көрип гүрсинди әсте.

ЕСКЕРЕМИЗ ЎАҚЫТ ӨТКЕНИН...

Бүртик жарған ерте көклемде,
Гүзде гүлдер туқым төккенде,
Қуслар қайтып ушып өткенде,
Ескеремиз ўақыт өткенин.

Бағ ержетип мийўа бергенде,
Жолдасымыз перзент көргенде,
Көп жасаған дана өлгенде,
Ескеремиз ўақыт өткенин.

Ғалма-ғаллар болар ма кәнде,
Алтын пурсат қолдан кеткенде,

Я бирейди узақ күткенде,
Ескеремиз ўақыт өткенин.

Ескерткиш жок, белги жоқ күнде,
Я қайғырып, яки күлгенде,
Өтип атырғанын ҳәр демде,
Ескермеймиз ўақыттың.

ЗЫРЛА ЎАҚЫТ...

Зырла ўақыт биз бенен бирге,
Имаратқа гербиш боп қалан.
Заўық берген толы өмирге,
Бир ийбели қыз болып долан.

Татлы әрман асыўларында,
Шақыр бизди келешек болып.
Полат болып пеште лапылда,
Урқан ат сен байшешек болып.

Сабағында алманы жуўған,
Гүмис шық боп жарқыра таңда.
Өтип тоғай, батпақлықлардан,
Жаслық болып жалынла БАМ да.

Өмирдің сен заңлы жалғасы,
Дүньяға кел, болып нәресте.
Төгилме боп көзлердің жасы,
Урыс болып сен келме ҳеш те.

* * *

Ўақыт изи торлаған жүзин,
Ушыратып ананы бирде.
Көкирегимде бир ғамлы сезим,
Өкинишли қарадым жерге.

Ойымды ол дәрхал уғынды,
Деди:—Балам турсаң ба аяп?
Жыллар алды шок жаслығымды,
Ҳәм қолыма услатты таяқ.

Эҳ, шырағым!
Өмир деген бул,
Толы әрман, әрмансыз қайда?
Гейде татлы, ал гейде мүшкіл,
Өле қойғың келмес қалайда.

Бул басыма не ислер түсти,
Жаслығымды урлады ўақыт.
Ол ай болып, күн болып ести,
Қартайғанда сыйлады бахыт.

Эҳ шырағым!
Өмир деген бул,
Ақлығым да перзент көрипти.
Бәлки менсиз ҳаллары мүшкіл,
„Тез келсин“ деп ат жиберипти...

БЕССАРАБИЯ ДЭПТЕРИНЕН

1. Бессарабия

Алыстан қарасаң таўларға уқсар,
Аппақ қар жамылған жазықлық қыя.
Бул қай мәнзиллер деп ойларын қыстар,
Бул Пушкин жырлаған Бессарабия!

Бәхәр,
Жазықлықта қар турмас хәргиз,
Ерип салалардан ағады пәтли.
Гүзде жүзим терер салланған қызлар,
Қырмызы шарабы палдан да татлы.

Шеги көринбейди жүзимзарлардың,
Аспанында қуслар әйлейди пәруаз.
Самалда толқыған бийдайзарлары,
Алтын масақларын көтере алмас.

Бул үлке мегзейди жүзик қасына.
Хасыл туйғылардан жаратқан қыял.
Бәхәрде сайлары бурқып тасыған,
Жап-жасыл жағыслар,
Бессарабия!

2 МОЛДАВАН ЖЕРИНДЕ, САЙ ЖИЙЕГИНДЕ

Молдаван жерінде, сай жийегінде,
Бир топ ырғалысқан таллар өседі.
Еслеп әлле нени жаздың кешінде,
Гүлlep шақалары тербелиседі.

Олар еследи ме,
Менин бир гезде,
Усында қыз бенен отырғанымды.
Умытып дүньяны, ләблерден өзге,
Жаздың қысқа таңын атырғанымды.

Олар еследи ме,
Талай ақшамлар,
Сол қызды сағынып күткенлигимди.
Хәсирет-муңымды шертип талларға,
Ақыр үмит үзип кеткенлигимди.

Еследи ме олар,
Темир жоллардан.
Поезд алға қарай зымырағанда,
Сыбырлағанымды иркилип зордан,
„Хош бол“ деп, о гөззал Бессарабия!

Бүгин,
Күншығыстың айлы кешінде,
Алыстағы үлке ядқа түседі.
Сағыныштан шығар,
Гейде түсімде,
Сай бойында таллар тербелиседі.

3. ЛӘЛИЦА*

Таң сәхәрде келип молдаван ғарры,
Дәрья жағасынан олар еди шөп,
Әжайып үлкенің ойы-қырлары,
Гөззал мәурет еди атырған гүлlep.

Ғарры кисесинен алып шар тасын,
Енди отырғанда жумсақ дәстеге.
Қолында түйиншик, салқын квасы,
Изинен ләлица келди сәскеде.

Хәм ол таңғы шығы кеппеген еле,
Көк шәптиң үстине қойды дәстүрхан.
Үшеўмиз отырдық дөгерегине,
Әдеп пенен квас усынды маған.

Ол көзи мөлдиреп квас усынды,
Пинхамы нәзерден кеўлим елжиреп.
Нәзик саўсақларды отлы қысымда,
Бәлки узағырақ усласам керек.

Мағаналы күлип, әкеси деді:
—Үймиз туў анаў гузар артында.
Барсаң қарсы алар ләлица сені,
Мийман болып келгил,
Хасла тартынба!

*ләлица- молдованша қызды еркектің атауы. (автор)

Ал ләлица үнсиз, бурыштай қызарып,
Гийнели нәзерин бурды да шетке,
Қолына босаған гүзесин алып,
Жасыл отлақ пенен адымлап кетти.

Кетти,
Қайтып дийдар несип етпеди,
Сәхәрдеги жекке жулдызға уксап,
Мың мәрте түсима кирип хәттеки,
Енди сағындырар гөззал ләлица.

ҚЫСТАҰЛЫ МӘСЕЛЕ

(Маяковскийше)

Барсам жұмыс пенен завкомға бирде,
Деди секретарь қыз:

иркилиц зәрре.
Тап хәзир мәжилис бармақта бунда,
Мәселе:

Ұақытты үнемлеу хәққында.
Күттик жай-парахат,
қыстанбай онша,
Қуяш та еңкейди горизонт таман,
Саат тили

көзди ашып-жумғанша,
Алтыны көрсетти,
ис ұақты тамам.

Азанда есикке дағаза илинген,
Жазылып таяқтай хәриплер менен:
„Завкомдағылардың мурнын ан суу кетип,
Кешегиден еле

отыр мәжилисте.
Қаралған мәселени зор ғайрат етип,
Әлбетте шешпекши
тап усы кешке.“

АРҒЫМАҚ

Әуелден-ақ ат шабыуға кумарман,
Туйғыларым тыныш қоймас халыма.
Жулдыздай-ақ, тарқатайын кумарды,
Арғымағым, мен асылып жалыңа.

Гүўлеген жел кекилицди тарасын,
Жеңил сениң туяқларың желден де,
Изимизде тозаң қалсын, қыр асып,
Ақ көбикке малынсаң да егленбе!

Тозаң қонған жапырақты шық жуўып,
Тигилгенде жулдыз жердің көркине.
Ериң менен жуўениңди сыпырып,
Арғымағым, жиберейин еркиңе.

Сапардан егленип, таңда мүлгисем,
Арғымағым, гүлдир-гүлдир кисне, сен!

ҚЫЗ КҮЛЕДИ

Қыз күледі,
Дала жасыл, гүлдер шок.
Әжайып сес сыңқылдаған булақтай.
Көкирегінде зәрре муң жоқ, гирбиң жоқ,
Из түспеген алаптай.

Тентек самал көркине таң қалғандай,
Қыз бурымын есилдирип еседі.
Алыстағы ақша бултар әрмандай,
Қол созымда көшеді.

Қыз күледі,
Қызғалдақтай ашылып,
Жаслығына мәс шығар ол,

Даў барма.
Қыялына күлген яңлы қосылып,
Далалар да, таўлар да.

ХЕЧЕЧУРИ

Аталы-балалы грузин дийханы алмұрт нәлин ізлеп жолға шығады. Ғарры бағманның айтыуынша хечечури нәруан болып өсіп, бес әсир жасайтуғын мийуалы сорт. Ғарры сол сорттың нәлин тауып, балаларына тигіп қалдыруы үшін көп машақат-лар шегеді. (Грузин кинофильминен.)

Хечечури,
Хечечури,
Нәлин ізлеп, асып таудан,
Ақ сақаллы, кус алақан,
Жолға шықты ғарры бағман.
Қосық айтты ол хәр танда,
Бир әжайып нәл хәққында.

—Өмир татлы чаша* яңлы,
Гейде бизди мәс етеди.
Гейде қыйнап ғалма-ғалы,
Жыл артынан жыл өтеди,
Күнге қолын жайып сонда,
Хечечури ержетеді.

Хәм кулпырып гүллейди ол,
Ана-Жердің аясында.
Той болады дүбірлеген,
Хечечури саясында.
Кең жайылып ақ дастурхан,
Шар тәрәптен келер мийман.

чаша—грузин виносы,

Қызыұ канлы грузин улы,
Чаша қуяр қадақларға.
Жаңлап дослық қосықлары
Таркалады жырақларға,
Дизбеклескен таўлар жоны,
Қулақ түріп тыңлар оны.

Қыялларын тербетіп жол,
Дауамлайды қосығын ол:
—Хечечури, хечечури,
Мәңги өс сен, Ана-Жерде
Жауын жуып, қуяш нурын,
Емип жатқан кеңліклерде.

ТАНЫСЛАР

Кеўлимнің хошы жоқ баз бир кешеді,
Айдап өмир атлы тасқын ағыслар,
Жолда,
Автобуста,
Яки көшеде,
Сизлер жолығасыз,
Сәлем таныслар!

Умытып бастағы ғалма-ғалынды,
Кеўлимді аулайсыз, «хал қалай» десип,
Баянлап қоясыз, гейде өз халынды,
Турамыз жол үстінде әжеп дәртлесип,

Бөлісіп куўаныш, қайғымды тағы,
Өз жолларың менен жөнейсиз сизлер.
Көргенше сау болың, сынбасын сағың,
Тек жақсылар менен гезлескейсизлер!

ҲИНД ҚОСЫҒЫ

Сыйқырланған танбур тары,
Тебиренди шеннен шығып,
Қанатында муңы-зары,
Хәўиж алды ҳинд қосығы,

Сөзине мен түсинбедим,
Түсиндим тек ырғағына.
Айлы түннің салқын лебин,
Қосты ол, өз жырларына.

Қәдирледи Ана-жерди,
Куяшқа ол ийди басын.
Шығарып көп дебдиўлерди,
Далаларға төкті жасын.

Соң қуяшқа бақты тағы,
Кирпигінде ушқын, жанып . . .
Ҳиндистанның дәрьялары,
Ақты онда толқынланып.

Бәлким, тағы ҳинд қызының,
Мұхаббатын жырлады ма?
Сөзине мен түсинбедим,
Түсиндим тек ырғағына.

ШӨЛ ДӘРЬЯСЫ

Ағар дәрья тынбай толқынлап,
Еглениўди сирә билмейди.
Ағыс изин, ағыс толтырып,
Мәнзиліме тез жетсем дейди.

Ағады ол, шөл, далалардан,
Гә бәленттен қулайды ойға.

Бара-бара сол дәрьяның хәм,
Айланады аяғы сайға.

Ертели-кеш асығады сай,
Терең көл бар дала артында,
Толқынлары енди қайнақай,
Дем алар көл айдынында.

Ағады ол,
Ал еки жаға—
Қалар артта, бағлары гүлlep . . .
Мәўиж урып кишкене жылға,
Мәнзилине асығады тек.

ЛЕОНАРДО ДЕ ВИНЧИГЕ

Бас ийемен сөнің уллылығыңа,
Жансыз сур кенепке питиргенсең жан.
Тамшы жас илинип кирпичлерине,
Мадонна тигиледи тар полотнидан.

Ләззетли уйқысынан оянып таңда,
Бул гөззал периште, мысалы „Сәнем.“
Бизге күлимсиреп қараған иңлы,
Өткен әсирлердің терезесінен,

ТЕҢИЗ ХӘМ ҚЫЗ

Дауыл турса теңиз шапшыды көкке,
Дузлы сууларынан жаратып көбик.
Қашан дауыл тынса, тыншыды текте,
Хәм теңтек толқынлар барады семпи.

Сонда теңиз бети шымбырлап жатар,
Аппақ шағалалар ушар алысқа.
Бир қыз отырады, ойларға батар,
Теңиз сууларына жуылған таста.

Шашын қопыратып ерке самаллар,
Дузлы суў етегин шайқап өтеди,
Кимди сағынады, бул муңлы дилбар
Белгисиз,
Кимди ол узақ күтеди?

Өмир этирапта тынбайды ҳасла,
Кеўилли шаўқымға толады жағыс.
Теңиз суўларына жуўылған таста,
Алысқа телмирип отырады қыз.

УРЫ САЙ

(Жаслық ҳаққында баллада)

Таў ишинде ақшам,
Таў-тас мүлгиген.
Соқпақ пенен бийғам салт атлы келер.
Басы сәл-пәл ийилген төмен
Қыялында нелер,
Ким билсин оны?

Бирден
Түн қойнында мылтық гүрс етти,
Таў-тас жаңғырып кетти,
Тамылжыған ақшам силкинип кетти.
Асаў ат тосыннан қаймыққанында,
Ессиз ғана қоллар қармалап ерди,
Тозғын гимнастерка боялып қанға,
Жолаўшы талықсып жығылды жерге.

Ол жығылды жерге
Жаслық жығылды!
Эрманлар жығылды байтерек яңлы
Демең қолтығынан
ақшам,

таў-таслар.
Бийғуна эрманды, жасыл эрманды—
Буўыўға талпынбаң, әх жаны қаслар!
Ол таңға баратыр
Сүйеңлер оны!

Бирақ сүймеди оны Уры сай,
Жүрегін суўытпақшы болды қара тас.
Оны бүркемекши болды қара түн,
Қыршынынан қыйды отлы қорғасын
Лийкин қайнақай—
Олар жаслықты ҳеш өлтире алмас.

Ол өлген жоқ
текте өт жүрегинен,
Уры сай тасына тамшы қан тамды.
Ыңыранып турып, жатырған жеринен
Мың-мың қыз-жигиттиң көкирегінде
Эрман болып,
Ыза болып, кек болып жанды.

Ол нәўқыран жигит, буденовкалы,
Қылыш жалаңашлап қуўды бандаларды.
Азығын арқалап қазыўға барды,
Ликбезде оқытты ғаррыларды.
Ол саўашта—
он жығылып, он турды.
Ол бәркулла, барлық жерде,
Нық кәдем урды.
Бүгин де,
Пахта егип атырған,
оқып атырған
Гүресип атырған

Мәрт жигит-қызлар
Уры сайда жүрегинен қан тамған

Баяғы жигиттің өзі,
Яки оның әрманлары.

Қара тасқа тамған, оның тамшы қанын,
Селлер жууа алмады.
Қалды ол кара таста дақ болып,
Қалды ол жүреклерде дақ болып.

Мениңше, сол Уры сай тасын
Қара таудың шыңына шығарып,
Қолға кашау алып
Астына жазу керек:
„Бул тасқа
Жаслыктың қәсийетли қаны тамды“, — деп.

1979-жыл.

МУЛЬТФИЛЬМ КӨРИҰДИ СҮЙЕМЕН ЖҮДӘ

Мультфильм көриұди сүйемен жүдә,
Қәдимги ақ кеуил балалар усап.
Маған унар түлки, айыулары да,
Хәм аңгөдек бөри, хәм қоян—қашак.

Олардың қылығы өкпе-гийнесиз,
Қыйраған үйшикти де дүзетип демде,
Жәбирлене қойса биреуи „ессиз“,
Бәри шубырысып асығар жәрдемге.

Жәнжеллесседағы түсип гул-гула,
Олар бирин-бири түбинде уғар.
Бәри де қоянға жетсе набада,
Қорықпа:
„Дос болайық“ дейтуғын шығар.

* * *

Өткен күн—үзилген жапырақ мисли,
Тамған тамшы яңлы бирим-биримлеп.
Ол хеш қашан қайтып көрмеген изге,
Шексизликтің беккем шынжыры күнлер.

Бәхәр көкирегімде оятып илхәм,
Негедур татлы муң тыншытпас гүзде?
Әлемди жақтырып атқан хәр бир таң,
Жаңа сауалларын усынар бизге.

Жапырақлар үзилмей қалыу мүмкин бе?
Мөлтилдеген тамшы турмас үзилмей.
Айлардан жылларға, күнлерден күнге,
Бизлер адымлаймыз, қалғыуды билмей.

Ким бурыу соқпақтан, қимлер гүзардан,
Сүйреп баратырған өмир арбасын,
Жапырақ үзилип түспесин бийғам,
Мөлт етип бийхуда тамшы тамбасын.

МАЗМУНЫ

Аралықлар	3
Балалыққа қайтыу	4
Ауыл	6
Бәхәр	7
Ақтал	8
Жол	9
Саратан	9
Жауыннан соң	10
Гүздегі сырласу	10
Шығыртал	11
Әкемнің тууылған ауыл тууралы айтқанлары	11
Тутаслық	12
Шықтағы іздер	13
Ескереміз уақыт өткенін	13
Зырла уақыт	14
Уақыт изі торлаған жүзін	14
Бессарабия	15
Молдаван жерінде, сай жийегінде	16
Ләлица	17
Қыстаулы мәселе	18
Арғымақ	19
Қыз күледі	19
Хечечури	20
Таныслар	21
Хинд қосығы	22
Шөл дәрйясы	22
Л. Винчиге	23
Теңіз хәм қыз	23
Уры сай	24
Мультфильм көріуді сүйемен жүдә	26
Өткен күн—үзілген жапырақ мисли	27